

25. 9. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Svoboda a Vatikán

Popravdě, na to, že první významnější čin Cyrila Svobody v jeho nové funkci místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí bude právě podepsání konkordátu s Vatikánem, na to by si „vsadil“ málokdo – ale nějak to časově vyšlo... Že je Dr. Cyril Svoboda nejvíce „konfesně vidět“ z veškerých našich politiků, to je jasné, vždyť by také jinak nestál v čele KDU-ČSL.

Popravdě, na to, že první významnější čin Cyrila Svobody v jeho nové funkci místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí bude právě podepsání konkordátu s Vatikánem, na to by si „vsadil“ málokdo – ale nějak to časově vyšlo... Že je Dr. Cyril Svoboda nejvíce „konfesně vidět“ z veškerých našich politiků, to je jasné, vždyť by také jinak nestál v čele KDU-ČSL. Zřejmě jen levici naskakuje husí kůže, „že to tak půjde dál“ (a prý nejen levici...).

Jsme zřejmě poslední postkomunistickou zemí, které obdobná smlouva chyběla – vlastně – chybí, protože podepsání ještě neznamená „projítí parlamentem“, a že to bude perné, to je cítit z novinářské aktivity. O co se vlastně jedná? Pokud nejste marxisticky přesvědčeni, že jediným peklem je kapitalismus a bohem Vladimír Ilijič, pak se nejedná vlastně o nic – o nic, co by rozhodovalo o vašem životě. Uzavíráme totiž smlouvu, která je pro každou civilizovanou zemi Západu samozřejmostí. A protože je léto (a letos se neobjevují ani kruhy v obilí), tak je třeba „problém“ proprat v médiích tak, aby se zdálo, že to možná není tak úplně jasné (a vidina temných stínů manipulujících naší zemí je nám takřka přirozeností). Jsme národ obzvláště citlivý na některá slova – například „hranice“ nebo „výuka ve školách“, přičemž právě tyto slova v oné smlouvě jsou. Přesněji – ony jsou dávno v mnoha jiných zákonech a smlouvách, ale teď je to „v jednom šuplíku“. A o tom celý konkordát v našich podmínkách je...

Konkordát je úmluva mezi státem a katolickou církví o úpravě vzájemných vztahů. Každý gymnazista si vzpomene na konkordát wormský (roku 1122), který upravil „spor o investituru“ (spor státu a církve o dosazování vyšších církevních hodnostářů – jinými slovy – císař chtěl mít poslední slovo a snad ještě mnohem víc). Ale proč by si v dnešní době Česká republika chtěla například přisvojit právo dosazovat biskupy do jejich úřadů? Takže jednáme o věcech „běžnějších“. Proč uzavíráme tuto smlouvu až 13 let po revoluci? Kdo ví?! Doposud jsme vršili jednu normu na druhou – máme nový zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů – 3/2002 Sbírky, který zrušil předchozí zákon o církvích 308/1991. Vedle toho samozřejmě platné zákony o zřizování organizací charitativních pod patronací církví, dále organizací vzdělávacích (škol všech stupňů), máme zakotvenu duchovní službu v armádě i ve vězeňství atd. To vše pochopitelně zastřešuje Listina základních práv a svobod přiznávající plná práva náboženské svobody. Hlavní význam konkordátu je tedy ten, že je nyní „vše v jednom“, aniž by ostatní normy pozbývaly jakkoliv své platnosti či byly omezeny (jediný pro mne osobně zarážející bod je článek 15/1c: „Za podmínek stanovených právním řádem České republiky katolická církev ...může být pověřena správou a provozováním objektů, ve kterých je zřízena věznice.“ Zde nevidím ani návaznost na právní podklad, ani vlastní smysl. Chce snad katolická církev provozovat věznici?).

Vatikán, jako církevní stát a nedotknutelné státní území má pochopitelně ve „světě církví“ privilegované postavení, nota bene z Evropy, jejíž zákonodárství i kultura nevyrostly z ničeho menšího, než je právě odkaz středověké církve – katolické církve. A ačkoliv jsme národ, na kterém se dle statistik podepsalo odcizování se od církve nejvíce, neboť většina obyvatelstva je ateistická, stále je nejsilnější vrstvou věřících římskokatolická konfese. Pokud tedy ostatní církve a náboženské

společnosti namítají, že takovým dokumentem získává katolická církev prioritu mezi jinými církvemi, pak je to samozřejmé – majorita má prioritu. A pokud se námitek stran privilegií týče, pak lze odkázat na výše uvedený zákon 3/2002, který není touto smlouvou nijak měněn, proto nejsou (a ani nemohou být) konkordátem přiznána ani zvláštní privilegia katolické církvi – byl zakotven stávající status quo. Pokud nutně hledáme, v čem by konkordát zvýhodnil římskokatolickou církev před jinými, pak jediné v tom, že parlament ČR se „bude muset“ nejdříve poradit s Vatikánem, pakliže bude chtít měnit postavení církve uvnitř České republiky. To znamená, že napříště již nebude jednáno „o nás bez nás“, což je standard minimální slušnosti. Pakliže taková smlouva není uzavřena s jinými církvemi, pak je tomu tak především proto, že nemají svá vlastní státní území a tedy v rámci mezinárodního práva nelze nazývat obdobné případně uzavírané úmluvy konkordátem. Toto „privilegium“ zakotvuje úmluva především v článku 18: „(1) V otázkách týkajících se celé katolické církve v České republice, zejména pak v záležitostech vyžadujících nová či doplňující řešení, jedná s ministerstvy a jinými správními úřady České republiky Česká biskupská konference. Tímto ustanovením není dotčeno právo smluvních stran jednat v těchto otázkách. (2) Uvedené otázky mohou být upraveny též jak novými smlouvami mezi smluvními stranami, tak dohodami mezi příslušnými správními úřady a Českou biskupskou konferencí, jednající se souhlasem Svatého stolce.“

A „citlivá slova“? Ano – „hranice“ – článek 3, odstavec druhý: „(2) Svatý stolec zabezpečí shodu hranic římskokatolických diecézí a apoštolských administratur, stejně jako řeckokatolických eparchií a exarchátů existujících v České republice se státními hranicemi České republiky.“ – v praxi to neznamena nic jiného, než závazek Vatikánu upravit své vlastní pole působnosti. Některá území spadající pod působnost českých biskupů jsou totiž již v zahraničí. Tato otázka však není převratná – již v devadesátých letech takto upravili čeští biskupové hranice vůči Rakousku, aby se shodovaly se státními hranicemi. Nyní totéž bude potřeba provést na celém území, což není omezení státu, ale úprava církevní jurisdikce. Tedy: hranice se měnit nebudou! Ostatně, takto poprvé upravoval hranice již Modus vivendi („způsob soužití“) uzavřený mezi Apoštolským stolcem a Československou republikou 2.2.1928 (tenkrát hájil hranice především proti Maďarsku) a následně vydáním papežské buly „Ad ecclesiastici regiminis incrementum“ výrazně posílila církev československé vnější hranice právě 2. září 1937. Bohužel marně... Dalším „citlivým slovem“ je „manželství“? Krátce po „sametové revoluci“ u nás začal opět fungovat princip možnosti uzavřít sňatek „jak na radnici, tak v kostele“, aniž by bylo třeba druhý obřad opakovat (za komunismu byl církevní sňatek jen formalitou bez právních následků, nebyl sňatkem de facto – ten se musel před nebo po obřadu v kostele opakovat „na radnici“, před zástupcem státu). Ani zde se tedy nic nemění – pokud se rozhodnete uzavřít sňatek před církevním hodnostářem, nemusí se rituál opakovat již před zástupcem státu. Církevní sňatek je roven civilnímu.

Mimo jiné i právo na odpor vojenské služby je potvrzeno: „Smluvní strany respektují, že nikdo nemůže být nucen vykonávat vojenskou službu, pokud by to bylo v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním.“ V otázkách majetkových restitucí také nepřináší ani konkordát nic nového: „Česká republika bude usilovat způsobem co možná nejrychlejším a pro obě strany přijatelným o dořešení otázek týkajících se majetku katolické církve.“ – cožpak jsme někdy usilovali jinak než „způsobem co možná nejrychlejším“?

Snad badatelé, historikové a ochránci kulturních památek by se měli radovat: „(2) V každé diecézi bude příslušná komise ustavená diecézním biskupem spolupracovat s příslušnými místními orgány s cílem ochrany kulturních památek zejména celostátního významu, jakož i dokumentů archivních či historicky a umělecky cenných, nacházejících se v kultovních a církevních objektech katolické církve. (3) Katolická církev, vědoma si svého kulturního dědictví, se zavazuje, že umožní všem, kdo mají zájem se s ním seznámit, aby k němu měli přístup, a aby se mohlo stát předmětem jejich studia.“

Co se vzdělávání týče, respektuje konkordát obecný model, platný nyní již i u nás - lze zřídit vzdělávací zařízení za podmínek stanovených státem. Citujme: „Katolická církev má právo v duchu svého apoštolského poslání a vlastních předpisů zřizovat a provozovat vlastní školy, předškolní a školská zařízení, jež se stávají součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky splněním podmínek stanovených právním řádem České republiky. Vysoké školy zřízené katolickou církví jsou oprávněny působit v České republice po splnění podmínek stanovených právním řádem České republiky. ...“ Uznání dokladů získaných na katolických univerzitách sice není též ničím novým, je však zřetelně zakotveno: „Doklady o vzdělání dosaženém ve školách a na vysokých školách uvedených v odst. 1 považují smluvní strany za rovnocenné dokladům vydaným obdobnými školami a vysokými školami, které jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky. Česká republika uznává doklady o vysokoškolském vzdělání a akademické tituly a hodnosti přiznané v teologii a náboženských vědách zahraničními teologickými fakultami státními i církevními, jež jsou katolickou církví uznávány, za podmínek stanovených právním řádem České republiky.“

Zde by snad měl být důvod k obecné radosti - stesky nad nedostatečnou kapacitou vysokých škol jsou časté a jen ze státních prostředků zřejmě neřešitelné. Pokud má být výše uvedené proklamací, že katolická církev hodlá zřídit na území ČR nějakou univerzitu, pak to budiž více než chváleno - inteligence není nikdy dost (a například by se i Brno, sídelní město biskupů, mohlo dočkat teologické fakulty či přímo univerzity!). Konec konců - možná se za pár let snad vyřeší i kritický nedostatek kněžích na našem území, faráři nebudou muset řídit někdy i pět farností (= v neděli sloužit pětkrát mši svatou na území větším, než by bylo komukoliv zdrávo) a třeba ani nebude potřeba povolávat zahraniční kněží (dnes zvláště z Polska), aby byly uspokojeny potřeby věřících. Doufejme, že právě tímto směrem se upře další činnost papežského nuncia v ČR arcibiskupa Erwina Josefa Endera (signatáře konkordátu za papežský stolec), který při oslavách příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velehradě zvláště zdůraznil svůj původ z dříve českého Kladska.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Lichevní smlouva ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2025, sp. zn. 28 Cdo 2378/2024](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Reakce na článek: Komentář - smutná realita vymazů exekutorského zástavního práva z katastru nemovitostí](#)
- [Povinnost zajištění gramotnosti dle AI Aktu a její naplňování v praxi](#)